

Joaquim Torrens-Ibern nasqué a Torredembarra el 24 de febrer de 1909. De molt jove va començar a lligar amb un guionet els seus dos cognoms, grafia que ha volgut conservar la nostra Fundació.

Cursà la carrera d'Enginyer Industrial, que acabà el 1932 a l'Escola de Barcelona.

Ja enginyer, fou molt aviat membre de la Junta de l'Associació d'Enginyers Industrials que presidia Ramon Barbat i Miracle.

Fou amic de Rafael Campalans, també enginyer industrial, director des de 1923 de l'Escola del Treball de Barcelona, a la qual va donar gran impuls, en fou destituït per la dictadura de Primo de Rivera. Com Campalans, Joaquim Torrens-Ibern, professor de l'Escola de Gèneres de Punt de Canet de Mar, es

dedicà a la seva tasca compromès alhora amb un ensenyament modern i amb el progrés material i moral del seu país. Mantingué aquest compromís durant els anys difícils. Així, el 1938 Joaquim Torrens-Ibern participa activament en un cicle de conferències convocat per la Junta de defensa passiva de Catalunya, de la Conselleria de Treball de la Generalitat de Catalunya.

El 2 de febrer de 1939 s'exilià a França, on va viure sis anys molt difícils, sempre internat o en llibertat vigilada sota l'ocupació alemanya, més d'una vegada amb greu perill de mort; de fet, va veure morir molts amics seus. Malgrat tot, seguí essent membre de la Junta de l'Associació d'Enginyers Industrials perquè, després de la guerra espanyola, Barbat, com a president-comissari, va constituir una Comissió Gestora que coincidia exactament amb la Junta elegida democràticament l'any 1934 i on, com és natural, també hi figurava Torrens-Ibern.

Acabada la guerra i recobrada la llibertat, es va establir a París on, ultra guanyar-se la vida, va seguir estudis a l'École d'Arts et Métiers i a la Universitat de la Sorbonne, a l'Institut de Statistique, de la qual obtingué l'any 1946 el grau de Staticien diplomé. Durant la seva estada a París fou secretari del Comitè de Cultura Catalana i estigué en contacte amb personatges destacats en l'esforç per al manteniment de la fe en els ideals patriòtics, i en aquest sentit col·laborà de forma destacada en la represa de la *Revista de Catalunya*, formant part del comitè de redacció al costat d'Armand Obiols (redactor en cap), Just Cabot, Pompeu Fabra i Josep Carner. D'aquest últim és l'article inaugural

del primer número, el 1947, significativament titulat *Represa*, en què escrivia: “Hem de prevenir-nos amb proves de la nostra categoria de civilitzats, per senyalar a tothom, amb un exemple nu de retòriques, eloqüent per bé que modest, que és una obra creadora ço que ha de substituir l’estrall causat pels agressors i envilidors. Compensem i dignifiquem ensems l’angoixa del nostre cor amb aquest propòsit de serenitat: la feina prosseguida”. Els redactors assenyalaven uns objectius d’ exigència, curiositat universal i lleialtat que defineixen clarament la trajectòria professional i vital de Joaquim Torrens-Ibern.

A París i poc abans de tornar a Catalunya (1949) es va casar amb Rachel Mazzei, filla d’italià i belga, nascuda a Brussel·les. Van tenir dos fills, en Josep M^a nascut a Barcelona l’any 1950 i que ara és metge a Nancy, i Maria Clara, nascuda a Barcelona el 1953, també enginyera industrial.

A partir del curs 1953–1954 el doctor Torrens-Ibern s’incorpora a l’Escola d’Enginyers Industrials de Barcelona com a encarregat de Càtedra, i exerceix com a titular a partir de 1960. Hi dóna a conèixer nous vessants de l’Estadística, i fa arribar el seu mesuratge, rigorós i responsable, i a la vegada honest i bonhomíós, a moltes generacions d’enginyers Industrials, força dels quals es deixen seduir per la ciència estadística i les seves aplicacions pràctiques.

Col·laborà des de la seva creació el 1959 amb la *Escuela de Administración de Empresas*, a les branques de Dirección de Producción, de Técnicas Matemáticas de Dirección, i de Ejercicios de Simulación (Business Games).

Fou professor encarregat del curs d’Estadística Aplicada a la Psicologia, des de la seva creació el 1968 fins al 1974, a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona. En aquell centre no s’oblidarà mai el record de la seva doctrina que tants especialistes va contribuir a formar: al començament donava classes als alumnes, però a mesura que hi va anar havent professors formats per ell, anava concentrant l’atenció en els cursos de doctorat.

Als anys seixanta va impulsar conjuntament amb el cònsul francès M. Desfontaines, la creació de l’Associació Hispano-Francesa de Cooperació Científica i Tècnica. Durant molts anys, a través d’aquesta Associació (que va perdurar més de 30 anys) s’organitzaven intercanvis entre França i Catalunya tant a nivell personal (beques del govern francès per a professors i estudiants catalans) com per a l’organització de conferències o congressos (cap al final, es va ampliar a altres regions espanyoles). Aquesta activitat li va merèixer la concessió de la condecoració de l’*Ordre de Chevalier des Palmes Académiques* atorgat pel Govern Francès.

Simultàniament, el doctor Torrens-Ibern es convertí en impulsor de diverses iniciatives lligades al camp de l’Estadística, i molt particularment les relacionades amb l’empresa a través de nous instruments, com ara la Recerca Operacional, que adquiria en aquella època a tot el món una considerable boga a tots els organismes docents i empresarials

preocupats per la millora de la gestió de les empreses per mètodes científics: teoria dels jocs, de les cues, del control d'estocs, del control de qualitat.

En aquesta línia, sota el seu impuls s'organitzaren una sèrie d'activitats que varen determinar no solament la divulgació d'aquestes tècniques entre professionals i empresaris, sinó també l'origen de moltes vocacions d'enginyers que més endavant varen destacar en el camp docent o empresarial per l'aplicació de mètodes científics a la solució de problemes tan diversos com el control d'existències, l'estudi de mercats o el control de qualitat, en un país encara molt endarrerit en l'aplicació de sistemes moderns de gestió.

Conjuntament amb aquesta dedicació intensa a la seva especialitat acadèmica, el doctor Torrens-Ibern no abandonà mai el seu fervor patriòtic. Estimava amb deliri la seva llengua, tan durament reprimida, i treballà com pogué per reforçar-la on ell ho podia fer, col·laborant a definir i fixar terminologia rigorosa, col·laborant amb l'Institut d'Estudis Catalans. L'any 1959, en la clandestinitat, es va tornar a emprendre la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, i Torrens-Ibern en fou nomenat tresorer, i el 1973 passà a ser-ne director. L'any 1974 la secció de Ciències i Tecnologia de la Gran Enciclopèdia Catalana s'hi posà en contacte per demanar-li que s'ocupés dels articles sobre estadística. Torrens acceptà amb il·lusió, s'hi comprometé, hi posà a treballar gent del seu equip, i redactà personalment, entre d'altres, l'entrada "Estadística".

Pocs dies abans de morir, Joaquim Torrens-Ibern va ser l'impulsor, al claustre de l'Escola d'Enginyers, de l'adhesió de l'Escola al Congrés de Cultura Catalana, que va representar, com és sabut, la posada en comú de les aspiracions culturals, enteses en la seva major amplitud, de la pràctica totalitat de les entitats civils catalanes davant els nous horitzons democràtics d'aquells moments històrics.

Li esdevingué la mort, de forma inesperada, com a conseqüència d'una intervenció quirúrgica, el 20 de març de 1975, en la plenitud encara de la seva tasca pedagògica.

En honor seu i a la seva memòria, els seus companys catedràtics i professors de la Universitat Politècnica de Catalunya i els professionals tècnics de diverses especialitats dels Col·legis i Associacions de Catalunya, varen instituir la **Fundació Torrens-Ibern**.

Com a mostra de totes aquestes activitats el doctor Joaquim Torrens-Ibern apareix en els àmbits següents: director del *Seminario de Estadística Aplicada e Investigación Operativa*, des de 1957; director de la revista *Cuadernos de Estadística Aplicada e Investigación Operativa*, des de 1962; editor associat de la revista *Management Science-Theory*, de 1966 a 1969; president del Comitè Organitzador del Congrés Europeu de la *Econometric Society*, Barcelona, 1971.

Fruit dels estudis en la seva especialitat són diversos llibres, traduccions i una cinquantena d'articles publicats a revistes especialitzades, dels quals s'en pot destacar els següents materials:

Llibres

Elementos de Investigación Operativa (Barcelona, 1963)

Estadística Aplicada a la Ingeniería (coautor amb J. Mothes, Barcelona, 1970)

Modèles et Methodes de l'Analyse Factorielle (París, 1972)

Tècniques cumulatives de control industrial (premi Martí i Franqués de l'Institut d'Estudis Catalans, 1974). Aquest llibre va ser publicat al 1976 amb l'ajut de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya.

Articles

Les mesures de relació utilitzades en estadística biològica (1937)

Qu'est ce que la Statistique? (1956)

Una analyse factorielle des sables de moulage (1958)

La aplicación de los métodos estadísticos en el control de la calidad de las fundiciones (1959)

Nociones de introducción en la Investigación Operativa (1961)

Plans d'experiences pour l'étude de régressions multiples (1961)

Nouveaux résultats pour le contrôle statistique des prévisions économiques (1974)

La automatización del control mediante conceptos estadísticos (1975)

Director de la Secció d'Enginyeria de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, treballà en qüestions de terminologia estadística i matemàtica.